

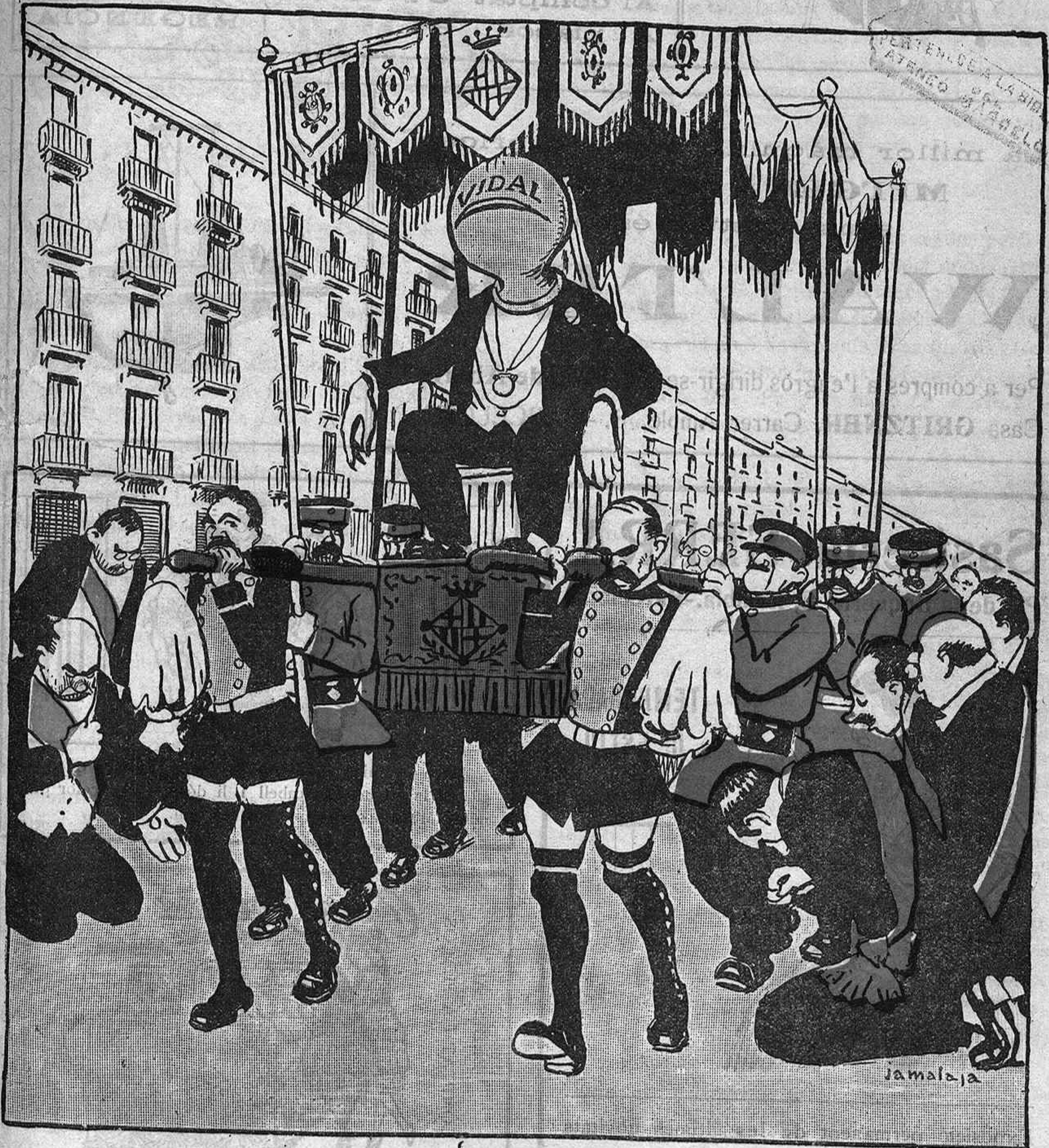
L'Esquella de la Torratxa

Any XLVI

Número 2259

15 cèntims = Atrassats, 30

Barcelona 22 de juny de 1922

LA CUSTODIA DE L'AJUNTAMENT

Els nostres honorables regidors es postren davant del creador de tots els arbitris.

GRITZNER

Per TRES pessetes setmanals pot vostè adquirir la millor màquina
**BOBINA CENTRAL
GRITZNER**

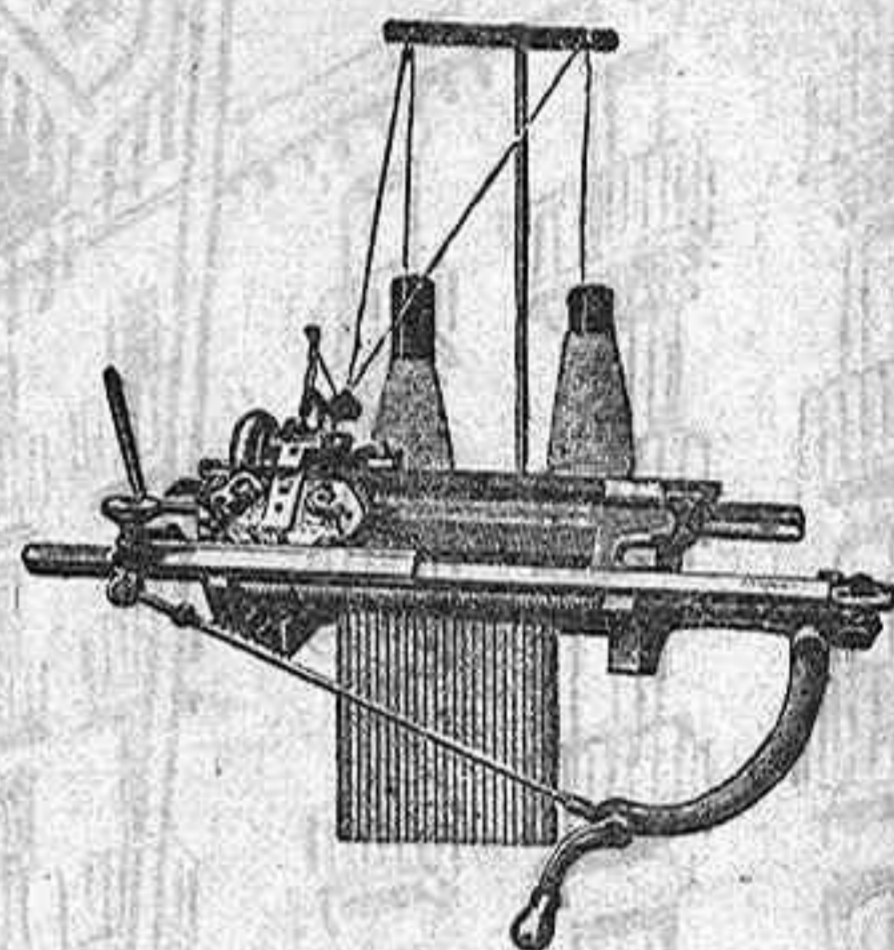
per a cosir i brodar ràpidament

Al comptat 54 duros } Sant Pau, 117, bis
A plaços 64 " } **REGENCIA**

La millor màquina per a fabricar
MITGES I MITJONS
sense costura, és la

WALTER

Per a compres a l'engròs dirigir-se a **J. Puig de Abaria**
Casa **GRITZNER**, Carrer Ample, 8. - BARCELONA

Sastreria SERRA

Pla de la Boqueria, 8, Rambla.-Barcelona

TEMPORADA
DE ESTIU
1922

Exposició permanent de les últimes novitats
Trajos a mida des de 115 pessetes
Gabardines » » 90 »
Immens assortit en gèneres del País i anglesos

—No s'inquieti. Gasti "AGUA DE LA CHINA" que resguarda la caiguda del cabell i li dóna el seu color primitiu. M'hi aposto lo que vostè vulgui.

VENDES AL
COMPTAT I A PLAÇOS

No deixin de visitar
l'Exposició els dies festius

Si vols estar ben servit
compra an aquesta casa un llit.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

“LA VICARIA”

Nosaltres perteneixem als «Amics de les Arts», contribuïnt amb unes quotes per a fer anyalment el present d'una tela o estatua an el Museu. Podem, doncs, parlar de la subscripció de *La Vicaria*, i parlar en contra.

No pas de l'adquisició de l'obra d'En Fortuny. Tal volta hauríem preferit l'aportació al Museu d'una altra obra, però En Fortuny és català gloriós, i el patriotisme té les seves raons que moltes vegades la intel·ligència no comprèn. Benvinguda sigui *La Vicaria*, però depenent la Junta de Museus del Municipi, tocava an aquest, i no pas al poble, el fer la compra. No és En Fortuny, honra de Catalunya? No s'està fent el Museu, com institució de la ciutat? Doncs en el triat moment de reintegrar a Catalunya la més famosa de les teles fortunyanes, havia d'ésser la ciutat, cap i casal de Catalunya, la que realitzés el pagament, no pas uns quants ciutadans magnànims.

El Municipi vota milions per a parcs fantàstics i per a expropiacions insòlites. El Municipi rescata, a instàncies familiars, el parc Güell. El Municipi acorda, per unanimitat, un emprèstit de 65 milions per a l'Exposició. El Municipi compra les aigües nocives de Dos Rius. El Municipi és una mena de rei Midas, i quan precisa aplicar trescentes mil pessetes per a una obra d'art, que presentem orgullosos des del rei an els humils ciutadans, el Municipi, per mediació de la Junta de Museus, demana an els barcelonins la seva solidaritat pecuniària. Es a dir, per a l'esperit, per a l'art, no hi ha pressupost en el Municipi. Si s'hagués tractat d'un parc llunyà, d'una expropiació, d'un adoquinat, com haurien aparegut els milions! Com haurien posat darrera del nom d'En Fortuny una xifra de Nabab, com la posaren darrera del nom d'En Güell!

Hi ha una fórmula per a que no's torni a parlar de subscripcions populars. Així com existeix un «Foment d'Obres i Construccions», encarregat de la conservació dels carrers i al qual res li és negat, que s'orga-

nitzi un altre «Foment d'Obres i Construccions d'Art». Ho integrarien uns quants marxants de quadres, en contacte amb els regidors, i la construcció i conservació dels Museus tindria una consignació forta i permanent, que faria innecessàries les subscripcions per a *La Vicaria*, com és innecessària una subscripció per a la reforma i adoquinat de la Gran Via. Però la pedra i l'alquitrà té més valor, per als nostres regidors, que no pas les obres d'En Fortuny.

*
**

Aqueix comentari ha de tenir una segona part. A França, a París, existeixen uns «Amics de les Arts», uns amics del Louvre, al qual, de tant en tant, fan un exquisit present. No s'apel·la a cap subscripció popular. N'hi ha prou amb uns quants donatius de varons preclars i rics, sense arengues, exhibicions, ni proselitisme de cartolina. Fa pocs dies, *Le Matin* parlà d'un Tiepolo, i immediatament fou comprat i donat al Louvre.

Com el nostre Municipi, els nostres rics no tenen cap preocupació espiritual. Són capaços d'oferir al rei un palau, però no a la ciutat un quadre. No han sabut ni imaginar lo que s'atribueix an el senyor Foronda, el qual, diuen que gestionà la compra de *La Vicaria* per a donar-la al rei, i que aquest la ofrenés a Barcelona.

Restava, encara, un altre gest, el dels regidors. Per a ells, per a la majoria d'ells, són els honors i els profits ciutadans. Per què, suplint la desídia de la corporació, no tingueren un gest patrici, fent la subscripció ells, per a regalar *La Vicaria* al seu poble? Nosaltres enumerariem les aigües, els parcs, les expropiacions, els autobusos, els escorxadors, les carns, però arribariem a *La Vicaria* i aplicariem la frase de que un bell gest tota una vida de regidor honora.

I feta la doctrina de les subscripcions, pacientment, mansament, per a que no's cregui que defensem l'ou i no pas el fur, anirem a inscriure'ns en la subscripció oberta per a la glorificació d'En Fortuny.

PARADOX

Al «Goya» fan una comèdia que's diu *Rata de Hotel*.

A l'Ajuntament en fan una altra que's diu: *Rata d'Hotel... de Ville*.

Encara que el títol estigui mig en francès, l'obra és de costums barcelonines.

A CAU D'ORELLA

L'alcalde reb

El senyor marquès d'Alella té fama de tenir mal geni. Nosaltres, francament, creiem que el mal geni del senyor marquès hauria de portar un altre nom. Però la gent, benèvola, ho atribueix a excès de nervis.

Ara el senyor marquès va rebre a uns comissionats de Reus, que venien a demanar permís per a traslladar i exhibir a la ciutat d'En Fortuny *La Vicària*. Però el senyor marquès havia donat ordres de que no passés ningú al seu despatx. Al veure a l'alcalde de Reus i a

un altre regidor, que eren els comissionats, començà a cridar an el seu ordenança:

—Que no ho havia sentit que no vui rebre a ningú?

—No, senyor.

—Doncs, sí senyor, no vui rebre a ningú.

—Senyor alcalde—digué un regidor barceloní,— és el senyor alcalde de Reus.

Amb veu més afable, però imperativa:

—I què desitgen?

—Veniem a gestionar l'exhibició de *La Vicària* a Reus, pàtria d'En Fortuny.

—No pot ésser.

—Però senyor marquès...

—O sinó mirin. *La Vicària* anirà a Reus, però amb aquestes condicions: primera, els gastos d'emballatge seran de vostès; segona, els gastos de transport també, i tercera, és precís que facin un segur per a cas de desperfectes.

L'alcalde de Reus feu una reverència i se'n anà, seguit del regidor barceloní que li donava tota mena d'excuses. Un dels visitants, a la sortida, digué:

—Això no és el municipi de Barcelona. Això és una continuació del despatx de la casa Fabra i Coats, exigint an els seus clients gastos de transport i segurs per a cas d'averies.

Una visita frustrada

Diuen que *La Publicidad* vol conservar, diplomàticament, el caient lliberal i el caient catalanista. Els hi convé llegidors en el camp esquerrà, ja que els conservadors són tots patronals, i els hi convenen, també, llegidors catalanistes, perquè l'espanyolisme, fins el republicà, és també conservador.

Al saber que En Blasco Ibáñez era a Barcelona, els de *La Publi*, l'invitaren a visitar la redacció i la rotativa. En Blasco Ibáñez, l'autor de *La Bodega*, de *El Intruso*, de *La Horda*, de tantes i tantes novel·les, socialitzant a *La Publi*! Quin millor desmentiment per als que sostenen que és orgue dels patrons?

Però En Blasco, no hi anà.

—Són lerrouxistes encara a *La Publicidad*?—preguntà.

—No, senyor.

—Però seran republicans?

—No, senyor.

—Així, què són?

—De la Federació Patronal, exclusivament.

—Ah! Doncs així, no hi vaig!

I així se frustrà la visita d'un gran novel·lista, amb fama internacional, a *La Publicidad*, per no ésser ja republicana.

LA FALLA DE «L'ESQUELLA»

Trastos vells al foc

POTI-POTI

L'Ajuntament i la dècima

Amb això de la dècima sobre la contribució, que el Govern ha concedit a l'Ajuntament de Barcelona, s'hi faran xistus i bromes dels quals no'n sortirà precisament molt net el nom dels concejals. Sortirà allò de la dècima de Nadal, de les dècimes de la temperatura...

Però els nostres concejals són d'aquells que diuen: «Afarta'm i diga'm tonto».

(No recordem exactament si la dita popular diu «lladre» o «tonto». La veritat, la diferència fora molt notable! El lladre és el que afana, el tonto el que's deixa afanar).

Més de la dècima

El total recaudat per la dècima indica el Govern que s'hauria de dedicar a la construcció de cases barates, alegres i sanejades, a fi de resoldre el greu conflicte dels lloguers, tan aguditzat a Barcelona.

Un dels més llestos, entre els edils, ho interpretava d'aquesta manera:

—Té; el mateix Govern ens dona el camí: *Cases barates, alegres i sanejades...* Voleu res més clar? Cases per a concejals!

La premsa

La premsa, en general, ha trobat bé això de la dècima, indicant que significa una gran millora per a la nostra ciutat. D'aquí alguns anys la veurem, la millora.

En el curs de Retòrica vàrem fer coneixença amb aquella figura de *la parte por el todo*. És la figura predilecta dels nostres concejals. El que és bo per a ells, personalment, diuen que és bo per a la ciutat. I la premsa contribueix a propalar aquesta fal·làcia. És que la premsa també forma part de la *parte*, que l'apoya en perjudici del *todo*?

La Ciutat

I què fa, entretant, la Ciutat? Qui és la Ciutat? La Ciutat som tots. Tots tenim dret a dir-hi la nostra, a intervenir, si és precís. Se'ns ha predicat, durant molts anys, la doctrina de la intervenció. Intervenim, doncs. Volguem controlar el destí d'aquests diners que procedeixen de nosaltres, de tots els ciutadans que constituïm la Ciutat.

Es aquesta dècima com els *cupons* que regalen els adroguers, una mena de propina. D'una quantitat

A l'Àfrica, minyons,
a matar moros, a matar moros..

grossa, molt grossa, ens en retornen una part a tots els que paguem, per a invertir-la en coses beneficioses per a nosaltres. Vigilem constantment aquests diners, que no prenguin el camí de les butxaques particulars. I així que veiem una giragonsa, un amagatall, un intent d'escamoteig, cridem, protestem, obrem.

Còm obrarem? No som un poble de senyors Esteves? Doncs tancant els calaixos!

Els obrers

Aquests no en poden tancar de calaixos. Gairebé no poden tancar res. Però poden obrir moltes coses. Ells també són la Ciutat. Viuen amuntegats en cases brutes, fosques i cares. Volen llum i alegria, i hi tenen dret. Per a ells les noves construccions.

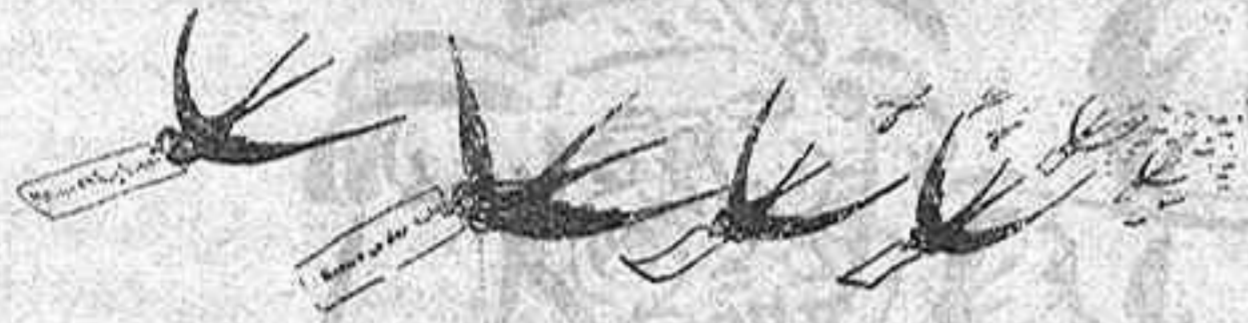
I tingueu en compte que *ells* són tant els que vesteixen brusa com els que vesteixen americana; i que al costat de l'obrer que té una paleta o un martell a la mà, hi ha el que hi té una ploma.

Nosaltres, els de L'ESQUELLA

Durant anys i anys uns homes han predicat la intervenció. Aquests homes regeixen avui la Ciutat. Nosaltres hem escoltat la seva doctrina. Idealment, en certs aspectes, som dels seus. En amor a Barcelona no ens guanyen. Ens sentim formar part de la Ciutat com el qui més.

En les coses de la Ciutat i del seu alt representant, l'Ajuntament, des del nostre lloc modest, però ferm, intervindrem i incitarem al poble per a que intervingui.

L'ALTRE JO

De "La Ventafocs" a "Santa Isabel de Ceres"

La setmana darrera s'ha produït en l'escena barcelonina, un fet d'innegable importància. L'escenari del «Romea», el nostre teatre tradicional, allí on de sempre, un rigorisme inflexible tancava hermèticament la porta a tot atreviment, a tota renovació, s'ha vist poblat per una munió de figures dels baixos fons socials.

Ni el públic habitual de «Romea» s'ha retret d'assistir-hi, ni un cop dintre ha sentit ofès el seu pudor per les crueses que desfilen en aquells quadres de la vida equívoca, i més de quatre senyorettes assídues del repertori d'En Folch i Torres i d'En Pous i Pagès s'han sentit commogudes pel sacrifici d'Isabel, la pecadora que sapigué ofrenar sa vida per a no torçar la del home que l'arrencà per sempre de les urpes del vici.

Se'ns permetrà ara que nosaltres, els que aplaudim i encoratgem totes les renovacions, totes les valenties i tots els atreviments, hi estem un xic disconformes? Se'ns permetrà que un cop més parlem de l'abandó imperdonable en que jeu el nostre teatre nacional?

La crítica ha estat unànim en reconèixer els defectes de l'obra que no és, ni molt menys, ni per l'assumpte, ni per la forma amb que ha estat tractat, cap novitat per a nosaltres catalans. Mes, passem per damunt de la més gran o més petita valia de la producció i remarcuem, car val la pena remarcar-ho, que el primer cop que «Romea» s'ha decidit a trencar motllos, a deixar enrera prejudicis i falsos pudors, ha sigut per a donar a conèixer una obra castellana, posada en escena per una companyia de Madrid.

Se'ns dirà que's tracta d'una altra empresa, i nosaltres, i amb nosaltres el públic, que no hi veu arrendataris ni negociants, sinó teatres, respondrem que la significació no canvia. Allà on no pogué vèncer la tenacitat i l'energia de tota la nostra joventut literària —i al dir joventut no em refereixo solament a la generació actual d'escriptors, sinó també an aquells vells que han conservat una ploma jove i un esperit avençat— ha triomfat el teatre castellà. I tot això per a presentar un drama mediocre, molt inferior a les obres similars que l'Amichatis, En Capdevila i En Fontdevila—

— Què veus, Sisquettes?
— Poca cosa, noia. Com que ara us allarguen tant les faldilles!...

per ordre alfabètic per a no crear preferències—ens han donat a conèixer als escenaris del Paral·lel.

Si llurs autors haguessin ofert a «Romea» *La Borda* o *La tragèdia del Xalet*, què hauria fet la direcció artística? Refusar-les. I, suposant que les acceptés, com les hauria rebut el públic? No hauria dit que allò sols era bò pel Paral·lel?

Ha calgut, per a introduir a «Romea» una obra realista, que vingués precedida de la *réclame* madrilenya.

Tot ho dariem per ben empleat si aquest pas donat pel nostre teatre català oficial fos definitiu. Mes ens temem que no.

Probablement restaran imperant a «Romea» els mateixos exclusivismes, el mateix criteri mesquí.

Si En Vidal i Planas es quedés a Barcelona i volgués guanyar diners amb el teatre—enllepolit per la *Santa Isabel* que li ha donat divuit mil duros—ja estaria ben fresc! Llavors si que es precipitaria el destí d'aquest autor, del qual anava dient un senyor, la nit de l'estrena del seu drama al «Romea»:

—Aquest noi, ja sé com acabarà...

—Còm?—preguntaven els seus oients, intrigats.

—Fent operetes amb ducs i prínceps de *guardarropia*.

AGUSTÍ PIRACÉS

PAPERAM

POEMET CLÍNICO (Petites proses), per R. Suriñach Senties. Un llibre de petites proses d'En Suriñach Senties ens és sempre un consol i un estímul per a l'esperit, per a aqueix nostre esperit una mica cansat i una mica pecador que la majoria dels ciutadans arroceguem com una càrrega. I el present *Poemet de clínica* amb que aqueix poeta exquisid—barreja d'home intel·ligent, de cor d'infant i de sensibilitat femenina—acaba d'obsequiar-nos, és una obra admirable per la simpatia ingènua i la bonesa d'anima que's desprèn de les seves belles pàgines; pàgines curtes com oracions elementals, sucoses d'emoció i atapeïdes d'un humanisme sà i optimista que les fa altament suggestives. Si encloguessin un xic més d'ironia filosòfica, podríem potser comparar-les amb les pàgines ínfimes i immortals del deliciós Jules Renard; però aleshores ja perdrien el perfum local, ja no serien tan nostres, ni tan d'ell, ni tan catalanes.

D'una hora lluny s'endavina que l'autor ha viscut les sensacions que ens descriu; talment són retratades amb fidelitat les sentimentals observacions d'un malalt en el rapidíssim pas-somni per una clínica operatòria. I cap escriptor que no disposés del temperament de veritable poeta i de la sòbria elegància d'estil d'En Suriñach, no podria triomfar en aqueixa difícilíssima tasca d'embellir i sensibilitzar fins a la més enlairada espiritualitat un tema tan tècnic i tan clínic com és el cloroformo, cosa que ell assoleix amb èxit i sense esforç. Per això les petites proses d'aqueixa obreta original i primorosa no tenen desperdici: la que no fa rumiar, fa sentir, la que no fa venir llàgrimes als ulls, produeix un dolç calfred. Una obreta, en fi, que's llegeix amb delectança i que demana un lloc d'honor al costat dels petits devocionaris de la santa poesia.

SEPT SCIÈNCIES

GLO-SARI

RESPOSTA A UNA PREGUNTA

De qui són aquestes sabates?

Aquelles sabates, bones gents que heu cavilat una estona per a endavinar de qui són, trepitgen terra americana i porten un home que guanya els diners a paletades... què dic a paletades?... a cops de puny. No ho endavineu encara? Són d'En Dempsey, un home més ric que un príncep, més famós que un geni i més temut que un estol de guerrers.

Que per què hem tingut l'humor de publicar les sabates d'En Dempsey? Perquè és un home del qual

s'ha dit que no té cap ni peus i guanya els diners a milionades. Del cap no n'hem volgut saber res, però de peus, podem respondre que en té i no dels més petits. Nosaltres hem copiat el dibuix d'una revista americana. En ella el dibuix anava acompanyat d'una *reclame* del sabater que calça an En Dempsey. Deia el sabater que aquelles sabates costaven mil dolars. Ens van semblar les sabates més cares del món. Mai havíem somniat que per unes sabates es poguessin pagar mil dolars.

Ens varen semblar unes sabates històriques—un signe dels nostres temps, en que un Dempsey, donant cops de puny, guanya 200.000 dolars en cinc minuts, mentre hi ha obrers i savis que's moren de gana—i per això les hem publicat.

Aprenquí qui vulgui a curar o a instruir l'humanitat, després d'això! El cop de puny, el cop de peu, el cop d'espasa (i el de sabre també) estan a l'ordre del dia. Res es guanya avui de bo, sinó es guanya a cops... I encara no vé el cop d'Estat!...

No cal dir que, de tots els que han enviat respostes, ningú ha tingut la sort d'endavinar. Un sol ha trobat la veritat, però hi ha veritats que de tant subtils s'evaporen, deixen d'existir. Es aquell que ha respost: —Són del seu amo!

No és que aquest hagi respost així per no haver de suar gaire, sinó perquè ha pensat: Els de L'ESQUELLA són uns humoristes... doncs enviem-los-hi una resposta d'humor... I ha pensat bé!

Ara podríem fer-los-hi una altra pregunta, que fora aquesta: *De què són aquestes sabates?* Molts respondrien, ningú ho endavinaria. Ja els ho direm nosaltres:

Són d'or.

Perquè valen més or del que pesen.

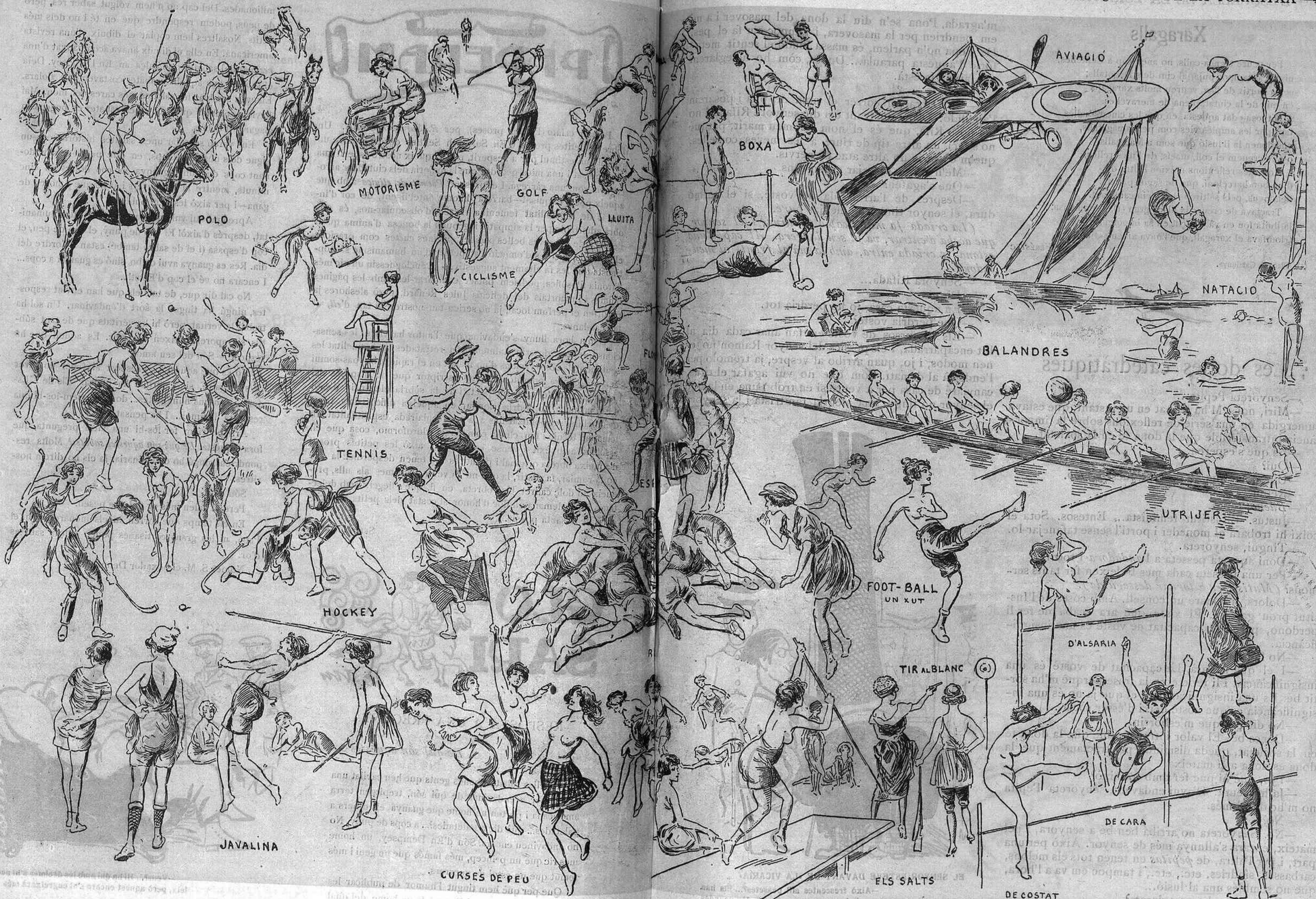
En els temps que corren, ni els monarques, ni el Papa, ni les grans cortisanes poden calçar sabates d'or.

Només S. M. el boxador Dempsey!

XARAU

—Veus?... Hi ha qui amb les dècimes s'hi neu-leix, però aquest encara s'hi engreixarà més

La dona als sports

Xaragalls

Per veure trenca-colls, no aneu cap a Centelles; ni us cal tampoc pujar al cim dels Degotalls; sense sortir de l'ou, veureu molts xaragalls en mig de la ciutat, plena de meravelles.

Ditxosa edat aquesta, en que les ciutats belles tant per les amples vies com pels amagatalls, ens donen la il·lusió que som a Matagalls o que creuem el coll, macís, de Finestrelles,

Aquestes reflexions naixien l'altre dia d'un bon barceloní, que de segur patia dels peus, pels saltirons que feia caminant.

Tractava de creuar la plaça gran (1), la immensa; la lluita fou en và, vençut en sa impotència, triomfava el xaragall, que l'nava arreu setjant.

(1) Plaça de Catalunya.

FERÉSTEC

Les dones catedràtiques

—Senyoreta Pepita...

—Miri, noia. M'ha trobat en un instant, que estava sumergida en una sèrie de reflexions sobre la importància intransferible que la dona té en la societat.

—Es que s'esperen...

—Qui?

—Una dona que ha portat aquest *recibo*.

—Rebut.

—*Bueno*, rebut.

—Justus. L'Institut feminista... Entesos. Sota el coixí hi trobarà el moneder i porti'l sense tafanejar-lo.

—Tingui, senyoreta.

—Doni aquesta pesseta a l'*andadora* i torni.

—Per una pesseta cada mes li deixen fer tants sermons? (*Mutis, per a tornar desseguida*).

—Dolors, li donaré un consell. Amb coses de l'Institut prou gatzara. El xistu que ara acaba de fer li perdono, perquè la capacitat de vostè és una insignificància.

—No l'entenc.

—I el que trigarà. La capacitat de vostè és una insignificància, i li repeteixo la frase perquè m'ha sortit bé. Es una insignificància, i el que ja no és una insignificància és que vostè deixi d'ésser sòcia...

—No dic pas que m'esborrin.

—Doncs bé. El valor intransferible que la dona té en la societat, queda disminuït pel tractament que la dona es dona a sí mateixa.

—I jo, què hi puc fer amb tot això?

—Ja ho veurà. D'avui endavant, senyoreta Pepita no m'ho digui més.

—No?

—No. Senyoreta no arriba ben bé a senyora, i pel mateix, encara s'allunya més de senyor. Això per una part, i per l'altra, de *pepitas* en tenen tots els melons, carbasses, síndries, etc., etc., i tampoc em va a l'hora, que no semblés una al·lusió...

—Doncs, com ho arreglarem?

—Ja veurà... Pepeta se'n diu la portera, i no

m'agrada. Pona se'n diu la dona del masover i a mi em pendrien per la masovera, i tampoc em fa el pes. De Pepa no'n parlem, és massa fondo el sentit metafòric d'aquesta paraula... Doncs, com ho arreglarem ara, això? Ja està.

—Sí?

—Sí. Deixarem córrer el nom de pila i posarem l'apellido. D'ara endavant em dic senyora Rifada i no em poso Rifà, que és el nom del meu marit, perquè no's faci un altre tip de riure a les meves costelles, que'm costaria un altre atac de nervis.

—Me'n vaig a sacsejar els sigrons.

—Que s'agafen?

—Després de l'arrencada de vostè, si el sermó dura, el senyor tindrà de menjar *puré*.

(*La criada fa mutis cap a la cuina, i el senyor, que acaba d'entrar, va al seu darrera. Al cap d'una estona, la criada entra, amb la mà al front, al menjador*).

—Senyora Rifada...

—Digui.

—En aquesta casa, jo ho perdria tot.

—Què perdria vostè?

—Els discursos de vostè em fan anar cada dia al llit encaparrada, i els pessics del senyor Ramon no tenen modos, i jo, quan arribo al vespre, ja tremolo per l'endemà al dematí. Com que no vui agafar el tifus, canviaré de casa per a veure si en trobo una en la que el senyor no tingui una alegria tan trista i la senyora

EL SENYOR ESTEVE DAVANT DE «LA VICARIA»

—Això trescentes mil pessetes?... Els han enganyat. Jo em pensava que era deu vegades més gran.

s'estigui una mica més a la cuina, per a evitar que al senyor se li acudeixi posar els dits a certes viandes...

—Vostè està dient coses molt greus.

—Que vostè ja deu entendre...

—El senyor cerca fora de casa lo que a casa li sobra?

—Al senyor Rifà li deuen agradar les dones tontes, i com que a l'arribar a casa encara deu trobar més mals-de-cap que en el negoci, deu haver determinat passar les hores vagaroses a la cuina,

per a veure si amb la meva poca-solta pot purgar-se de l'enfit de saviduria de vostè.

—Desvergonyida!...

—Senyora Rifada, ja m'hi té acostumada a aquesta paraula escollida.

ELS TEMPS TORNEN

El que feien els primitius

—Què vol dir?

—Que en aquesta universitat hi manca una assignatura.

—Ara veurem quina...

—«El maestro en el hogar».

(Mutis de la criada i viva contradicció de la senyora, que crida:)

—Rifà!... Rifà!... Rifà!...

(Entra el senyor).

—Què vols, cariño?

—Acabo de enterar-me del teu procedir amb el servei...

—I què?

—Això no té nom.

—Filla meva, de mica en mica em vas privant totes les aficions.

—Carat!...

—Ara també ets capaç de privar-me la meva afició als sports.

El que fan els civilitzats

- Empaitar les criades, és un sport?
 —Vols un sport més casolà. El faig sense moure'm de casa, perquè a tu et sap tan greu que'n surti!
 —Doncs ja pots sortir.
 —I tu?
 —Jo em quedaré a casa, que no sabia que hi tingués tanta feina.
 —I les nenes?
 —Les nenes les treurem de pensió.
 —Aaara!...

TITUS

NOVEDADES

Demuestra l'èxit obtingut per la companyia Alba-Bonafé el de sostindre amb tota brillantesa mitjançant obres prou conegudes pel nostre públic, però que interpretades de la fairsó que ho saben fer-ho els d'aquesta casa donen la sensació d'estrenes

El diumenge passat reestrenaren la formosa obra dels germans Quintero, *Genio Alegre*. Es prou coneguda per a que tinguem de afegir cap elogi als molts que mereix.

Insuperables la senyora Alba, senyoretas Ladrón de Guevara i Viña, com també els senyors Bonafé, Rivelles i Rodríguez. Els demés secundant admirablement.

Per aviat, segons tenim entès, l'estrena de la comèdia *La encerrona*

ROMEA

S'ha vingut representant amb l'èxit obtingut el dia de l'estrena *Santa Isabel de Ceres*, el drama d'En Vidal i Planas.

Diuenge passat a la tarda tingué lloc la primera funció d'infants. S'estrenà *Matemos al lobo* i *El viaje a la isla de los animales*.

Fou un èxit. Grans i petits sortiren ben satisfets.

TÍVOLI

L'aconteixement de la setmana el constituí l'estrena de la comèdia *El marqués de Chi-Lung*.

L'obra que, encar que no classificada entre el gènere detectivesc hi pertany, està mancada d'aquella picardia i fàcil desenrotlló necessari an aquesta mena d'obres. El seu valor literari és nul.

Cal fer constar, en lloc apart, el treball de l'actor Alfons Tudela. Ajustada la senyora Mercè Pérez de Vargas.

GOYA

Segueixen fent les delícies dels concurrents an aquest bonic coliseu, les comèdies *Rirri* i *Rata de hotel*.

Res hi ha d'estrany si es té en compte les bones condicions que de si ja té l'obra afegint-hi l'admirable interpretació que se li dona.

POLIORAMA

No varia el cartell. *Constantino Pla* i *Que no lo sepa Fernando!* han sigut un encert. El públic hi acudeix satisfet i en surt igual

CÓMICO

Demuestra ço ben guisat que està l'*Arros en fesols i naps*, que segueix essent el plat del dia.

Que vagi durant... i bon profit!

La direcció d'aquesta casa prepara un altre aconteixement, la revista *Que és gran Barcelona!*

ESPAÑOL

La Marieta no es mou i fa bé. Ves qui pensa marxar veient-se afalagada com el dia de la seva presentació! I això que a altres del seu braç, a la seva edat els han donat ja el «retiro».

Segons noves que tenim, En Santpere ens prepara ben aviat un vodevill d'èxit espetarrant. El títol del mateix, en el que hi han els mots «bon humor», ja diu el què.

BOSQUE

L'eminent actor Enric Borrás ha donat an aquest fresquívol i escaient teatre quatre representacions d'obres escollides, com són *Terra baixa*, *Lo ferrer de tall*, *El alcalde de Zalamea* i *Els vells*, essent veritables aconteixements per al teatre català, i donant ocasió a que el nombrós públic que hi ha concorregut homenatgés a En Guimerà, a l'Iglesias i especialment al gran tràgic Enric Borrás, glòria de l'escena catalana.

Amb molt bon acert per part de l'empresa, molt aviat hi tindrem la colla d'En Sagi-Barba; el paper anirà escàs.

MUSIQUERIES

Orquestra Pau Casals.—Dimarts de l'altra setmana passada i dilluns de la passada, tingueren lloc els dos darrers concerts de la present sèrie, amb programes tan sugestius com ben combinats

En el primer de dits concerts va donar-se la «Segona Simfonia» de Brahms, «Concert en la» de Schumann, amb la brillant cooperació del famós pianista Alfred Cortot, i el grandios poema simfònic de Strauss «Així parlà Zarathustra» tarrabastall de musica que, a dir veritat, no preferim a altres de les simfonies del mateix autor.

L'últim concert no va desmereixer en interès, doncs es presentava baix la triple condició de pianista, compositor i director l'eminent mestre italià Alfred Casella, donant-nos a conèixer dues obres originals. Fragments per a orquestra de sa comèdia coreogràfica «El convent sobre l'aigua», alguns dels quals són agradables per son tema tan aviat sentimental com grotesc. No essent amics d'aquesta mena de musica no en podem dir lo mateix de l'obra «Quadres de guerra», cinc films musicals, que com son autor els titula, són descripció ràpida d'altres tants passatges de la passada guerra. No obstant hem dir que els aficionats a la musica modernista disfrutaren de debó.

De Bach fou executada «Fuga en do menor», transcripció de Elgar per a gran orquestra, i de Loeffler «Poema pagà», essent a càrrec del mestre Casella la part de piano. Digne acabament de aquest curs de concerts fou la colossal «Quatre Simfonia» de Beethoven, la que ens va arrelar més a fons el convenciment de que no hi ha ningú com ell per a la musica simfònica.

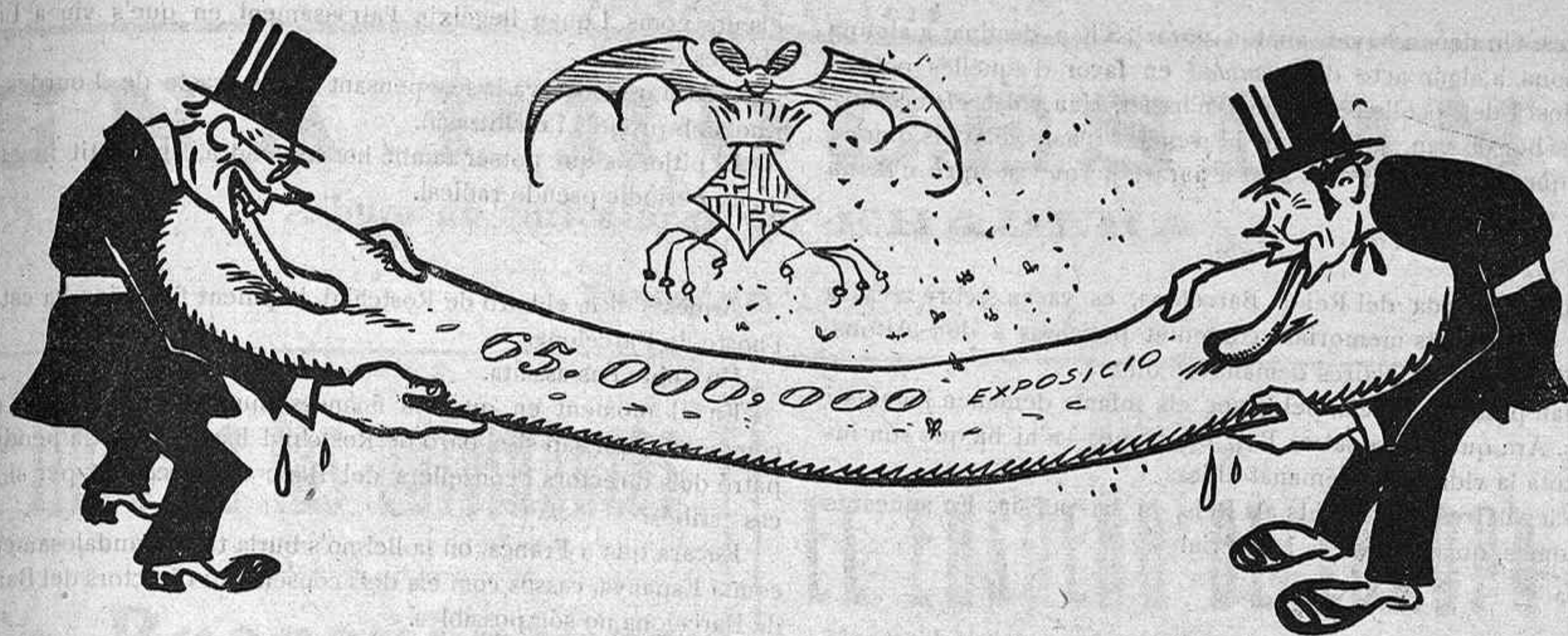

FOOT-BALL

En el camp de l'Europa ens hi vàrem fer un tip de pilota, puix començaren a jugar a les quatre i mitja i fins a les vuit ens donaren pilota, és dir, que vàrem sortir empilotats.

Jugaren primer l'Europa contra el Martinenc i quan feia una estona que jugaven, per si havia hagut un *penalty* o no, es sospengué el partit i vingueren les discussions, retirant-se a l'últim del camp els dos equips.

Sortiren després el Sabadell i el Espanya; aquests si que ens

Començant a llepar la coca! Aquí sí que's pot dir: *Vale la torta un pan!*

distragueren un bon rato, perquè jugaren amb molt coratge i entusiasme. En Cabedo, va estar molt segur i En Bota des de que ha deixat la «marina» per les teles, ha millorat que és un gust. Després de dos allargaments de partit, varen guanyar els sabadellencs per dos *goals* a zero.

Tornaren a sortir els «europeos» i els de Sant Martí, acabant els breus moments del partit amb la victòria dels martinencs. Es feren a palletes la Copa i les medalles que's disputaven, quedant-se la Copa els sabadellencs i les medalles els nois de Sant Martí.

El Júpiter i l'Avenç jugaren, en el camp del primer, un partit que fou força interessant. S'endugueren la victòria els nois del Júpiter, després d'un joc pràctic.

En Falguera, En Reyes i En Pous, estigueren molt bé.

CICLISME

En el Velòdrom de Sans hi hagué la tan esperada cursa de les 24 hores amb força gentada i com que el «quid» d'aquesta cursa són les «primes», direm que's varen repartir unes 1.786'14 pessetes i que el que se'n va endur més fou l'Alegre que, amb aquella alegria, se'n va embutxacar 354'20 pessetes i En Narçy 217 i els guanyadors Bober-Saura, varen fer 4.880 voltes—quin mal de cap—o sigui una distància de 609 quilòmetres 140 metres.

BOXA

El divendres, en el «Frontón Condal», tingué lloc una vetllada de les bones, puix tots els combats ens agradaren.

Començaren En García i En Parés la lluita; però el segon, veient que plovién molts mastegots, va dir an En García que parés de pegar; però com que aquest no'n feia cas de la demanda, En Parés va simular un k. o. i va acabar la lluita.

Arnau-Alberich.—El primer va pegar més que un «sindeticón» i encara que sense estil, va posar la cara de l'Alberich estil-reforma i en el quint *round* va quedar k. o.

Alís-Paul Gabriel.—Fou el combat de la vetlla. L'Alís, el noi del pervindre, va portar-lo molt bé aquest combat, i malgrat a la fiersa i astúcia d'En Paul, va sapiguer aguantar el dur combat amb gallardia, i fins li va fer sang a un ull del francès. Acabà l'emocionant lluita amb un *match* nul i tothom tan content.

Teta-Blind.—Si els boxadors es tornessin ballarines, En Teta seria un gran ballarí, perquè miri'n que's va moure més que una «ruleta». Fins un espectador que teníem al costat va cridar: «Blind, arrímate a la Teta». Qualsevol s'hi acostava amb la pudor que feia el negre. Va guanyar llargament En Blind per punts.

Criqui-You-You.—Poqueta cosa vàrem veure amb aquesta

lluita, donada la gran superioritat d'En Criqui, que en això de la boxa és una mena de Romanones de la política; molt va fer el negre You-You per a fer un bon paper, però va quedar k. o. al començar el tercer *round*.

Acabà aquí la vetllada.

— S'ha dit que no's donarien més vetllades, però sembla que no serà així, puix sabem que's fan gestions per a celebrar-ne en un teatre prop de la Plaça Catalunya, després en..., més tard al.. De tot parlarem...

NOLUS

El senyor Pich i Pon, rei de la llum elèctrica, o sia *Farolito I*, ha quedat molt satisfet de la vinguda de don Alfons. I d'ell mateix també està satisfet.

Millor per a ell!...

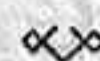
Els seus jocs de mans, encara que tothom li veu la trampa, li donen un resultat excelent. És molt home el senyor Pich i Pon! Treballa de dia i somnia de nit. Somnia en una corona comtal... i en una fada que per art d'encantament l'ensenya a parlar com si fos un home instruit.

En Blasco Ibáñez ha demanat que l'avisin amb anticipació quan es vagi a instaurar la República.

—Jo, des de Menton, esperaré...—ha dit.

Si no es mor fins que vingui la República a Espanya, té segura l'immortalitat, més que amb les seves novel·les.

Als propietaris d'ocells cecs, que van concórrer a un cert certàmen, amb la gabieta sota el braç i un ocell sense vista a dins—per a que cantés millor i fos premiat—se'ls ha imposat una multa de cent pessetes.

Es una multa ben posada, perquè aquell qui té l'insensibilitat de treure els ulls a un ocell, per a xalar-se amb el seu cant, qui sap del que és capàs! Seixanta dos eren els ocells cecs. Si s'han posat seixanta dues multes de cent pessetes, sumen una pila de

pessetes. On deuen haver anat a parar? S'han destinat a alguna obra bona, a algún acte d'*humanidad* en favor d'aquelles pobres bestioles? I dels ocells cecs què se n'ha fet? Han volat els ocells—sense saber on van, ja que no hi veuen—i han volat els diners, sense que se sàpiga on han anat a parar, perquè sempre n'hi ha que hi veuen massa?

Durant l'estada del Rei a Barcelona, es varen rebre a Cà la Ciutat quatrecenta memorials contenint peticions a don Alfons. La majoria dels pidolaires demanaven diners.

Quan passen els Reis, pel gener, els infants demanen juguets i dolços. Ara que ha passat el Rei, els homes—n'hi ha que són infants tota la vida—han demanat diners.

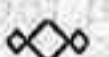
En les lletres dels infants als Reis, hi ha poesia. En aquestes dels homes, quanta tristesa i misèria!

Se'ns diu que a Madrid, en les altes esferes, tenen l'intenció d'anar inundant Barcelona de títols de comte.

L'objecte és vèncer, per mitjà de l'afalag, l'hostilitat de certes altes figures d'aquí contra Madrid. Amb floretes i vaselina volen els d'allà evaporar el catalanisme.

Volent a Madrid que Barcelona torni a ésser la *Ciutat dels Comtes*. Però així com abans aquest nom era un honor, un segell de força, ara volen que sigui una ignomínia.

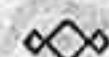

El Rei va a Las Hurdes. Va a fer-se una peregrinació espanyola a Lourdes... Les nostres beates tan ignorants, confondran

els dos noms. I quan llegeixin l'atrassament en que's viu a Las Hurdes diran:

—Així es conserva la fe—pensant que's tracta de Lourdes—i no amb progrés i civilització.

El pitjor és que potser també ho confondrà, en sentit invers, algún periòdic pseudo radical.

Aquests dies, el baró de Rostchild, l'opulent financier, ha estat l'hoste de Barcelona.

Un dubte ens assalta.

En el moment en que les finances mundials trontollen i es commouen, qui sap si el baró de Rostchild haurà vingut a pendre patró dels directors i consellers del Banc de Barcelona, per si el cas arribés?

Encara que a França, on la llei no's burla tan escandalosament com a Espanya, cassos com els dels consellers i directors del Banc de Barcelona no són possibles.

I sinó, que parlin els interessats en el Banc de Xina, sotmesos a procés i alguns d'ells, a la presó.

Nostra salutació a la que podríem nomenar Premsa torana de Barcelona. Cada dia és més nombrosa, escrita amb més cura i més profundament catalana. *La Veu de Sant Martí*, *Vida Graciensa* i demés confreres, salut! Dóna bó de fullejar les vostres planes. Representeu un ideal i per tant una força! Cal pensar en una unió de revistes catalanes en nom d'una política ben lliberal i ben catalana i d'un art ben pur.

ESTOMAGO É INTESINOS
GASTROL MIRET
 REMEDIO SEGURISIMO ● PROBARLO ES CURARSE
 DE VENTA EN TODAS PARTES

Bicicletas
 PRECIOS-IVEROSIMILES

ARAGON 229
BARCELONA.

Bastons
 Els millors, els més nous i els més forts
ELS REGALEM
 si ens els demana, ben demanats, una noia maca
Bastoneria Americana
 Passatge Bacardí - Rambla - Plaça Reial
 NOTA.—Reserva absoluta

Gran Restaurant VILA
 Passatge del Crèdit, 5 i 7 (Carrer Ferrán) Barcelona

Abonaments mensuals	
75 ptes.	60 coberts (3 plats, pa vi i postres)
99 »	60 » (4 » » » »)
150 »	60 » (4 » » » » » gelats i encurtits)
COBERTS	
2'75	4 plats, mantegat o flan
3'75	4 » últim pollastre rostit
4'50	5 » » » » »

Vi comprès
SALÓ PER A BANQUETS

UNA PROCESION

Album de caricaturas por FRADERA

Pesetas 1'50

El libro de las adivinanzas

o sea

La Buenaventura

Un tomo

Pesetas 2'50

GAZIEL

EL ENSUEÑO DE EUROPA

(Crónicas de la Conferencia de Génova)

Un tomo

Pesetas 4

NUEVA EDICIÓN

CARLOS MARX

EL CAPITAL

Un tomo: Pesetas 5

Encuadernado: Pesetas 7

ALGO

COLECCIÓN DE POESIAS

de JOAQUIN M.ª BARTRINA

NUEVA EDICIÓN DECORADA

Pesetas 6

CATALANS

IL·LUSTRES

RETRATS I BIOGRAFIES

Pesetes 5

R. SURIÑACH SENTIES

VISITAR ELS MALALTS I ELS PRESOS

POEMA DE CLINICA

(PETITES PROSES)

Un volum

Pesetes 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 céntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

—Què et diu el senyor Manonelles?
—Que sóc molt lleugera i que gasto massa en roba.